

Räcker grovfodret i vinter?

I år är det många som inte lyckats skörda tillräckligt mycket grovfoder. Hur ordnar man inför vintern då?

G **allra bland djuren**
Är det brist på foder är en av åtgärderna för att få fodret att räcka lite bättre förstås att ta bort tackor som inte platsar i besättningen.

Studera tackkort och fickdagböcker med anteckningar från alla produktionsåren och gör en sammanlagd bedömning minst en gång varje år.

Gallra bland djuren i omgångar om du har en större besättning så att detta är praktiskt genomförbart och så snart som möjligt i annat fall.

Gallra bort:

- alla vars produktionsresultat är på väg utför på grund av hög ålder, kan tidigast göras direkt efter fränskiljningen
- tackor med låg fruktsamhet, gallra efter fränskiljning och efter eventuell scanning
- tackor som inte återhämtat sig efter digivningen när det är dags för nästa betäckning, om det inte finns särskilda ursäkter (t ex kan du vara mildare i bedömningen av 1,5-åringar)
- tackor med dåliga modersegenskaper. Dessa djur kräver mycket omsorg vid lamningen.

- djur med dåliga juver- och spenformer eller andra exteriöra besvär.

Sälj djur, både tackor och blivande vinterlamm.

Låt bli att betäcka.

Metoden leder i regel mest till besparingar i kraftfoderförbrukningen. Förslaget är mest aktuellt för företag med mycket miljöstödsersättningar på lågavkastande betesmarker med liten åkerareal och där man eftersträvar en minimal arbetsinsats utan lamning.

Se över utfodringsmetoderna

Välj en typ av fodergrind och ett utfodringssätt som minimerar spillet. De tackor som kan hålla huvudet ovanför fodret och inte behöver backa för att dra loss varje tugga från en hög eller en bal spillar minst. Tackor som får långsträigt foder som de behöver dra till sig för att skilja det från resten av givan spillar mer. Lamm på foderbordet är ohygieniskt och mängden ratat foder är större i besättningar vars utfodringsmetoder möjliggör detta. Flera utfodringsstillfällen per dag ger bättre foderutnyttjande och mindre spill. Fullfoder med grovfoder och kraftfoder blandat ger bästa foderutnyttjandet.

Vallfoder efter kvalitet och behov

Använd det mest näringsrika fodret till djur som behöver det bäst. Har man olika kvaliteter av vallfoder är det lämpligt att ge högdräktiga och digivande tackor det mest näringsrika och lättkonsumerade fodret.

Ofta sammanfaller dessa egenskaper naturligt nog. Helsädesensilage passar bättre till tackor än lamm. Analyser av grovfodret och utfodring som stämmer med djurens behov kan medföra många sparade kronor.

Ransonera grovfodret

Om det är praktiskt genomförbart kan man få grovfodret att räcka längre om man begränsar mängden som utfodras per dag. Räkna foderstat och fyll behovet av näring med kraftfoder. Tänk på att även mineralbehovet ändras när man byter ut en del av grovfodret mot kraftfoder och framför allt spannmål. Ungtackor och 1,5 åringar bör få gå i egna grupper när man ger begränsade mängder foder.

Köp vallfoder

Jämför mängden bärgat vinterfoder med hur mycket som brukar gå åt. Bästa priserna brukar man få under hösten eller sent på våren om någon får ensilage över, men i år kan det vara vanskligt att vänta till framåt vårkanten då många får brist på foder. Ensilage i fyrkantsbalar blir billigare att transportera än i rundbalar. Köp helst analyserat foder, inte minst därför att andelen vatten i ensilagebalar kan variera mycket. Det är inte ovanligt att mängden exklusive vatten (torrsubstans) kan variera mellan 200 – 300 kg per bal. Är priset per bal detsamma oavsett innehåll blir priset per kg torrsubstans (ts) olika:

Exempel:

Balarna kostar 250 kr/styck, ena balen

RUNDBALSBOARD
VARMGALVANISERAT

Luftig och hygienisk utfodring

Komplettera med fodergrindar

Telefon: 0480 - 879 20
Fax: 0480 - 47 68 60
E-post: info@gyllenlind.se

GYLLENLIND AB
KALMAR

www.gyllenlind.se

Räcker fodret till i vinter? Foto: Einar de Wit.

innehåller 200 kg ts och en annan 300 kg ts. Priset per kg ts blir 1,25 för den blötare balen och 83 öre för den torrare (högre ts). Räkna på en foderåtgång på 300 kg ts/tacka (i vissa besättningar går det åt 600 kg!) blir skillnaden 126 kronor och knappt 13 000 kronor i en besättning med 100 tackor. Dessutom, inte minst viktigt, ska man ta hänsyn till att näringsinnehållet (MJ och proteininnehåll) i olika vallfoder varierar mycket, men det resonemanget tas inte upp här.

Köper du hö har du en fördelen i och med att behovet av strö minskar.

Alternativa fodermedel

Halm

Halm används inte som foder till tackor i någon större utsträckning i Sverige. Erfarenheterna är dock goda i andra länder. Halmen ska vara av god hygienisk kvalitet och passar bäst till sintackor och under lågdräktigheten även om det förekommer som enda grovfoder. Räkna foderstat och komplettera med kraftfoder, särskilt proteindelen och mineraler. Ammoniakbehandlad halm har diskuterats på många håll inför årets vinterfodersäsong. Kärnor som grott och för mycket grön massa i balarna ger stor risk för dödsfall om sådan halm behandlas med ammoniak. Antingen behandlar man rundbalar (minst 4 lager plast) var för sig eller en hel inplastad stack i taget (20 – 30 ton per stack). Behovet av kraftfoder ökar jämfört med när

En mixervagn ger dig möjligheter att använda alternativa fodermedel på ett effektivt sätt. Foto: Theo den Braver.

man ger vallfoder av normal kvalitet. Har man tillgång till vallfoder bör man ge detta när grovfodret ska vara så näringsrikt som möjligt det vill säga under högdräktighet och digivning.

OBS! Ammoniakbehandling av foder inte är tillåtet att använda till KRAV anslutna djur eller ekologiska djur.

Gräsfröhalm

Näringsinnehållet i gräsfröhalm är lågt jämfört med vanligt vallfoder. Det är dessutom

ofta grovt och passar då bättre som foder till hästar.

HPmassa

HPmassa är ett smakligt foder gjort av betsnitsel och 5 % melass – en biprodukt från sockerframställningen. Levereras i lösvikt eller rundbal. Balarna väger cirka 1 300 kg och innehåller cirka 350 kg ts. Balarna bör förbrukas inom 2 – 4 dagar. HP massa kan ersätta ungefär 1/3 av grovfodergivan. Detta innebär att man bör ha minst 300 tackor för att åtgången ska bli den rekomm

**Beredning
av lamm &
fårskinn**

- ✓ högsta kvalitet
- ✓ lägsta pris
- ✓ snabba leveranser

För priser m.m ring,
eller besök oss på
www.donniaskindnu

DONNIA SKINN AB

Box 66, 573 21 TRANÅS
Tel. 0140-56355 Fax. 0140-65218
info@donniaskindnu

Mies Lammservice

Hjälper dig att öka lönsamheten i din besättning genom att:

- Beräkna en **foderstat** som ger maximal mjölkproduktion hos tackorna
- Öka din vinst genom **gårdsbaserade åtgärder**
- Minska din arbetsinsats genom **rationaliseringar**
- Föra över information om dina djur i **Elitlamm**
- Göra **Avelsdjursurval**
- Göra en **inredningsplan** för ditt fårhus
- Arrangera **klippning av dina får** (Skåne)
- Sälja **mineralfoder** i hinkar: "Poelvit Block"
- **Kurser** (utfodring 2 okt 2006, inför installationen nov 2006, inför lamningen 29 nov, lamningsteknik dec 2006, lammuppfödning 7 feb 2007, livdjursurval och slaktmognad 9 maj 2007, klippning 10-14 juli 2007, inför betäckningen 8 augusti 2007)
- Försäljning av **Aloe Vera-veterinärspray**, färklipparens bästa vän

Kontakta: Mie Meiner, Sniberup 9360, 242 97 Hörby, tel 0415-420 71 alt 0705-19 40 23, eller besök webben: www.mieslammervice.nu

Gör fårskötseln lättare!
Systemet med tusen möjligheter

NYHET!
BANDFODERBORD
ELEKTRONISK VÅG m.m.

Fårgrindar i olika längder,
Foderbord, Lamningsboxar,
Storbalshäck, Klippstol,
Herdestavar m.m.
vågning och hantering

Inredningar från Knarrhult
Egen tillverkning Varmgalvaniserat i hög kvalitet

Ring och prata med oss eller beställ vår katalog

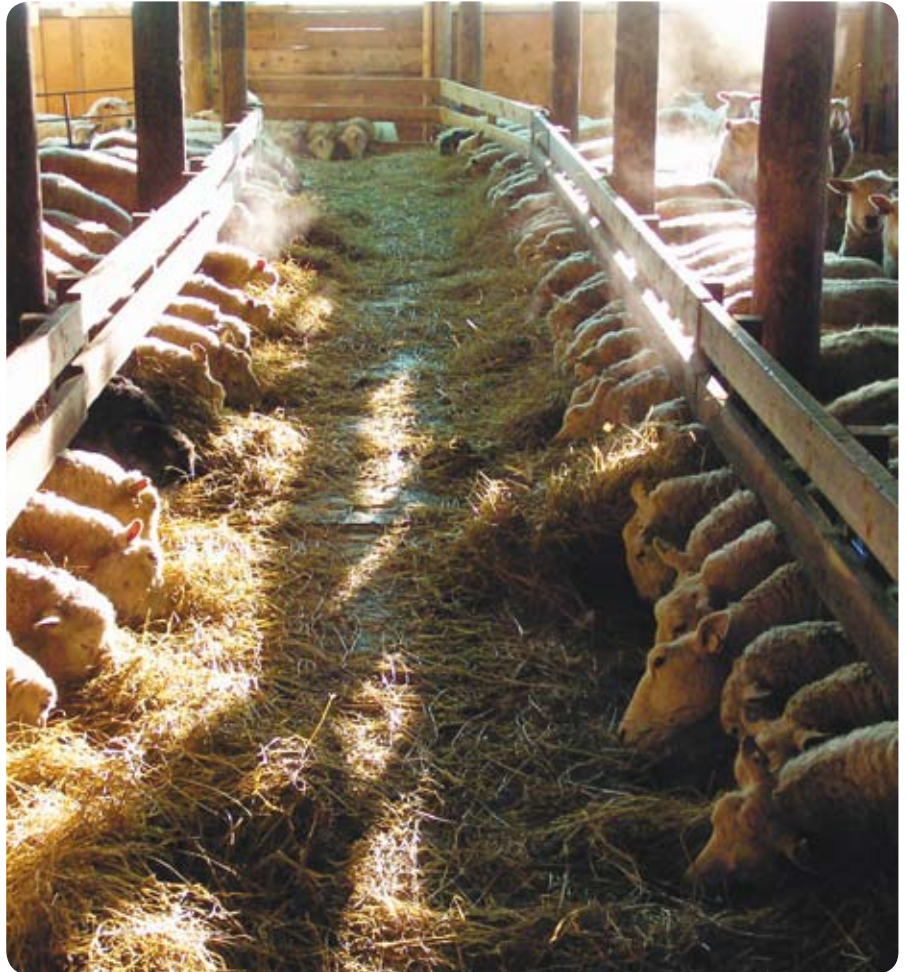
Tel. 0346-341 43

Fax. 0346-340 70

mail. info@knarrhult.se

310 60 ULLARED

www.knarrhult.se

I vinter är det viktigare än någonsin att räkna på foderstaten. Foto: Einar de Wit.

menderade. Priset beror på var i landet man bor och är lägst i Skåne. Tidigare kunder har förtur.

Grönpellets

Grönpellets är gjort av tidigt skördat vallfoder, ofta lusern, som malts och sedan torkats i hetluft. Utfodring med grönpellets är ett sätt att minska vallfodergivan utan att öka andelen stärkelserikt foder. Grönpellets kan dock inte ersätta grovfoder helt eftersom det saknar struktur för att hålla våmmen i trim. Grönpellets är för närvarande förhållandevis dyrt till följd av höga energipriser som i sin tur leder till höga torkningskostnader.

Eko och KRAV

För EU-ekologiska producenter och KRAV-leverantörer kan bristen på grovfoder bli särskilt besvärlig. Eko- och KRAV-djur ska ha fri tillgång till grovfoder. Ska man som EU-ekologisk djurhållare köpa grovfoder måste detta vara KRAV-godkänt. Det räcker inte att fodret är ekologiskt odlat. Grovfoderandelen måste dessutom utgöra 50 – 70 % av den totala foderstaten. Andelen hemmaproducerat foder ska vara lägst 50 % i KRAV och eko-besättningar. Handeln med KRAV-godkänt grovfoder inte är omfattande. I skrivande stund (30 augusti)

överväger Jordbruksverket att införa lättnader i bestämmelserna så att högsta andel konventionellt odlat grovfoder får vara 100 %, men inga beslut är fattade ännu.

Birgit Fag

Lammrådgivare

Hushållningssällskapet i Jönköping

Telefon 036-39 88 81, 0706-401 601

Det kan bli aktuellt för många att köpa grovfoder i vinter. Plastade fyrkantsbalar är det mest ekonomiska att transportera långt. Foto: Karl-Johan Bönner.